

คู่มือ

การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

ปี 2562

จัดทำโดย กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
กรมส่งเสริมการเกษตร

ส่วนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปในการจดทะเบียน

1.1 หลักการสำคัญ

“การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน” ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

- (1) การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชน (การจดทะเบียน)
- (2) การดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
- (3) การส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนากิจการของวิสาหกิจชุมชน

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และโดยที่เศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบันจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับภายในประเทศ และระหว่างประเทศ สมควรให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะยังส่งผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป

หนึ่งในภารกิจหลักสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ การจดทะเบียน การต่อทะเบียน การเพิกถอนทะเบียน และการยกเลิกทะเบียน วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ ณ สำนักงานรับจดทะเบียน ที่วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ ตั้งอยู่ โดย

1. “การจดทะเบียน” เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนในการประกอบกิจการในระดับชุมชนเป็นวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน “ที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย”
 2. “การต่อทะเบียน” ต้องมาทำการแจ้งความประสงค์ที่จะดำเนินกิจการต่อไป ภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินทุกปี
 3. “การเพิกถอนทะเบียน” เมื่อไม่มาแจ้งความประสงค์จะดำเนินกิจการต่อไปเป็นเวลา 2 ปีติดต่อกัน หรือเมื่อตรวจสอบและมีหลักฐานแน่ชัดแล้วพบว่า ขาดคุณสมบัติตามระเบียบฯ ประกาศฯ ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด
 4. “การยกเลิกทะเบียน” เมื่อประสงค์จะเลิกกิจการ ให้แจ้งภายใน 30 วันนับแต่วันที่เลิกกิจการ
- ทั้งนี้ มีสำนักงานเกษตรอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานเกษตรพื้นที่ 1 – 4 (กทม.) เป็นสำนักงานรับจดทะเบียน โดยมีนายทะเบียนคือ “เกษตรอำเภอ” เป็นผู้พิจารณาและอนุมัติ ผ่านทางระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนที่แสดงผลรายงานข้อมูลการจดทะเบียนเป็นปัจจุบัน (Real Time)

“การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน” เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2548 เป็นต้นมา ภายใต้กฎหมายดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนที่ 6 ก วันที่ 18 มกราคม 2548) ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (วันที่ 19 มกราคม 2548) : ใช้มาจนถึงปัจจุบัน
2. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ว่าด้วยการรับจดทะเบียนและการเพิกถอนทะเบียนวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (ประกาศ ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2548) (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 113 ง วันที่ 10 ตุลาคม 2548) ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศ เป็นต้นไป (วันที่ 15 สิงหาคม 2548) : ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

3. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เรื่อง คุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน (ประกาศ ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2548) : ยกเลิกเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2560
4. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เรื่อง การต่อทะเบียนของวิสาหกิจชุมชน (ประกาศ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม 2552) : ยกเลิกเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2560
5. ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เรื่อง คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และการต่อทะเบียน ของวิสาหกิจชุมชน (ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤษภาคม 2560) (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนพิเศษ 175 ง วันที่ 3 กรกฎาคม 2560) ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (วันที่ 3 กรกฎาคม 2560) : ใช้มาจนถึงปัจจุบัน
6. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก วันที่ 16 เมษายน 2562) ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (วันที่ 16 พฤษภาคม 2562) : ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

1.2 ความหมายของคำสำคัญ

1. วิสาหกิจชุมชน หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด

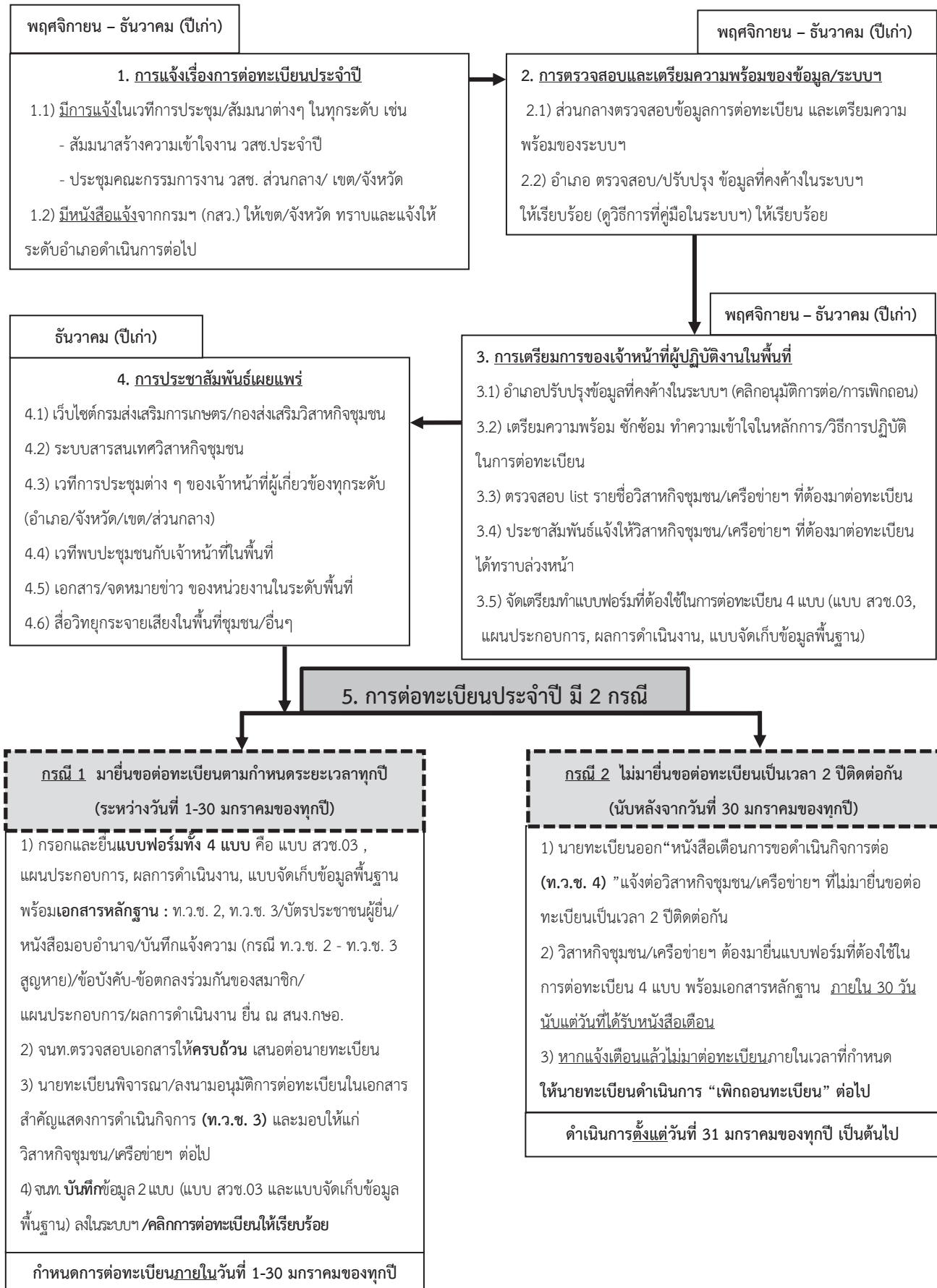
หมายเหตุ : นิติบุคคล หมายถึง บุคคลโดยสมมติที่กฎหมายรับรองฐานะให้มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา กล่าวคือสามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ได้ ทั้งนี้ การที่จะเป็นนิติบุคคลได้ต้องดำเนินการตามวิธีที่กฎหมายนั้นๆ กำหนด เช่น กลุ่มเกษตรกร (ที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย) สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด เป็นต้น

2. เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน (เครือข่ายฯ) หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ

หมายเหตุ : การจดทะเบียนเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ต้องประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ 2 วิสาหกิจชุมชนขึ้นไปมารวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้น โดยการดำเนินงานของเครือข่ายฯ อาจมีบุคคลภายนอกซึ่งวิสาหกิจชุมชนเห็นว่า เป็นผู้ที่สามารถให้ความรู้ ความช่วยเหลือ หรือทำคุณประโยชน์อื่นใดมาร่วมในการดำเนินการด้วยก็ได้ ซึ่ง “กิจกรรมของเครือข่ายฯ” อาจดำเนินการดังต่อไปนี้ได้

- (1) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายในของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ ได้แก่
 - 1.1) ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งหรือการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากรหรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่น
 - 1.2) ให้ความรู้ การฝึกอบรม หรือความช่วยเหลือในการปรับปรุงหรือพัฒนาการผลิต การให้บริการ การบริหารจัดการ การหาทุน การตลาด และอื่นๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ
 - 1.3) ให้คำแนะนำหรือดำเนินการใดๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ
- (2) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายนอกของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ ได้แก่
 - 2.1) เป็นคนกลางในการติดต่อกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน เพื่อขอรับการช่วยเหลือและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ
 - 2.2) ประสานงานกับเครือข่ายฯ หรือวิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ หรือดำเนินการกิจกรรมอื่น อันเป็นประโยชน์หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายฯ

4.2 Flow Chart ขั้นตอนการปฏิบัติงานในการจดทะเบียนประจำปี

4.3 ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการจดทะเบียนประจำปี

ในช่วงเวลา 30 วันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของทุกปี (ระหว่างวันที่ 1-30 มกราคมของทุกปี)

วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนต้องมาแจ้งความประสงค์จะดำเนินการต่อไป (ซึ่งหากไม่มายื่นเป็นเวลา 2 ปีติดต่อกันจะต้องถูกเพิกถอนทะเบียนและถูกถอนชื่อออกจากทะเบียน)

ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนหลัก	ดำเนินการ	ช่วงระยะเวลาดำเนินการ
1	การเตรียมการ - ตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลคงค้างในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน (เรื่องต่อทะเบียน/เพิกถอนทะเบียน) ให้เรียบร้อย - ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ทราบเรื่องการต่อทะเบียนประจำปี.... (ปีปัจจุบัน) ในเวทีพบปะชุมชนในพื้นที่ และสื่อสารในช่องทางอื่นๆ	พฤศจิกายน - ธันวาคม (ปีเก่า) ธันวาคม (ปีเก่า)
2	การต่อทะเบียนประจำปี (ปีปัจจุบัน)	วันที่ 1 - 30 มกราคม ... (ปีปัจจุบัน)
3	การแจ้งเตือนต่อทะเบียน (ไม่มาต่อ 2 ปีติดต่อกัน) - ออกหนังสือแจ้งเตือนต่อทะเบียน (กรณีไม่มายื่นต่อทะเบียน 2 ปีติดต่อกัน) - ให้มายื่นต่อทะเบียนภายใน 30 วันหลังได้รับหนังสือแจ้งเตือน	31 มกราคม – กุมภาพันธ์ (ปีปัจจุบัน) ภายในเดือนมีนาคม (ปีปัจจุบัน)
4	การเพิกถอนทะเบียน แจ้งเตือนแล้วไม่มายื่นต่อทะเบียนภายในกำหนดเวลา	ตั้งแต่เมษายน (ปีปัจจุบัน) เป็นต้นไป

การต่อทะเบียนประจำปี ให้มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- นายทะเบียน ต้องทำการพิจารณาก่อนการอนุมัติการต่อทะเบียน ในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 **กิจการ**ของวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ยังคงต้องมีการดำเนินการจริงอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การสอบถามข้อมูล และมีเอกสารหลักฐานประกอบ (แผนประกอบการ ผลการดำเนินงาน)
 - 1.2 กิจการที่ดำเนินการนั้น ส่งผลดีและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน
 - 1.3 มีการต่อทะเบียนอย่างต่อเนื่อง ตามที่ พ.ร.บ. ระเบียบฯ และประกาศฯ กำหนด
- เจ้าหน้าที่อำเภอ จัดเตรียมแบบฟอร์มที่ใช้ในการยื่นขอต่อทะเบียนประจำปี 4 แบบ คือ แบบคำขอดำเนินการต่อ (แบบ สวช.03) แผนประกอบการ ผลการดำเนินงาน และแบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

3. วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ที่มีความประสงค์ขอจดทะเบียนเพื่อดำเนินกิจการต่อไป ให้มากรอกและยื่นแบบฟอร์มทั้ง 4 แบบ (ในข้อ 2) พร้อมแนบเอกสารหลักฐาน 8 รายการ ดังนี้

- (1) หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียน (ท.ว.ช. 2)
- (2) เอกสารสำคัญแสดงการดำเนินการ (ท.ว.ช. 3)
- (3) บัตรประจำตัวประชาชนผู้ยื่นแบบ
- (4) หนังสือมอบอำนาจให้ทำการแทนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
- (5) บันทึกแจ้งความ (กรณี ท.ว.ช. 2/ท.ว.ช. 3 สูญหาย)
- (6) ข้อบังคับ หรือ ข้อตกลงร่วมของสมาชิก
- (7) แผนประกอบการ
- (8) ผลการดำเนินงาน

โดยมายื่น ณ สำนักงานเกษตรอำเภอที่รับจดทะเบียนนั้นๆ ในระหว่างวันที่ 1 -30 มกราคมของทุกปี

4. เจ้าหน้าที่อำเภอผู้รับเรื่องการจดทะเบียนประจำปี ให้ดำเนินการดังนี้

- 4.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ของข้อมูลและเอกสารหลักฐานให้เรียบร้อย
- 4.2 นำเสนอต่อนายทะเบียนให้ทำการพิจารณาอนุมัติการจดทะเบียนประจำปี
- 4.3 จัดเก็บเอกสารต่างๆ ไว้เป็นหลักฐานที่สำนักงานฯ ให้เรียบร้อย

5. นายทะเบียนทำการพิจารณาแบบ สวช.03 พร้อมเอกสารหลักฐาน ทั้งนี้หากเห็นชอบให้ **ลงนามอนุมัติ** การจดทะเบียนประจำปีใน “เอกสารสำคัญแสดงการดำเนินการ (ท.ว.ช. 3)”

หมายเหตุ : นายทะเบียนต้องลงนามในเอกสาร ท.ว.ช. 3 เพื่อแสดงผลการจดทะเบียนประจำปีทุกครั้ง

6. เจ้าหน้าที่ส่งมอบ ท.ว.ช. 2 และ ท.ว.ช. 3 คืนให้แก่วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ที่ได้รับการอนุมัติจดทะเบียนประจำปี

7. เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลจากแบบคำขอดำเนินการต่อ (แบบ สวช.03) ลงในระบบฯ และ **ต้องคลิกอนุมัติ** การจดทะเบียนในระบบฯ ให้เรียบร้อย **งานจึงจะเสร็จสมบูรณ์** (มีฉะนั้นข้อมูลการจดทะเบียนนั้นๆ จะถือว่า “ไม่ได้รับการจดทะเบียนในระบบฯ” จะเป็นข้อมูลค้างในระบบฯ)

8. เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลแบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานฯ ลงในระบบฯ ให้เรียบร้อย เพื่อเก็บเป็นประวัติของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายฯ

ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการจดทะเบียนประจำปี

หัวข้อ	ขั้นตอนและวิธีการ
1. ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
	กรณี 1 มายื่นจดทะเบียนตามกำหนดทุกปี (1-30 มกราคมของทุกปี)
	1. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ/ปรับปรุงข้อมูล (อนุมัติจดทะเบียน/เพิกถอนทะเบียน) ที่คงค้างในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนให้เรียบร้อย
	2. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวให้วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทราบล่วงหน้าในเรื่องการจดทะเบียนประจำปีอย่างทั่วถึง
	3. เจ้าหน้าที่จัดเตรียมแบบที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนจำนวน 4 แบบ คือ แบบ สวช.03 แผนประกอบการ ผลการดำเนินงาน และแบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน
	4. เปิดรับการจดทะเบียนประจำปี ตั้งแต่วันที่ 1-30 มกราคมของทุกปี
	5. เจ้าหน้าที่รับแบบ สวช.03 และทำการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ของข้อมูลและเอกสารหลักฐานประกอบ
	6. เจ้าหน้าที่เสนอเอกสาร/แบบ สวช.03 เพื่อให้นายทะเบียนทำการพิจารณา
	7. นายทะเบียนทำการพิจารณาตรวจสอบ หากเห็นชอบลงนามอนุมัติการจดทะเบียนในแบบ สวช.03 และ ท.ว.ช. 3
	8. เจ้าหน้าที่มอบ ท.ว.ช. 2 และ ท.ว.ช. 3 คืนให้แก่วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
	9. เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลลงในระบบฯ (แบบ สวช.03 และแบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน)
	10. เจ้าหน้าที่ ต้องคลิกอนุมัติ การจดทะเบียนในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน

หัวข้อ	ขั้นตอนและวิธีการ
2. เอกสารประกอบ (เป็นหลักฐาน)	วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
	<u>กรณี 1</u> มายื่นต่อทะเบียนตามกำหนดทุกปี (1-30 มกราคมของทุกปี)
	1. แบบคำขอดำเนินการกิจการ (แบบ สวช.03)
	2. หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียน (ท.ว.ช. 2)
	3. เอกสารสำคัญแสดงการดำเนินการกิจการ (ท.ว.ช. 3)
	4. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่น
	5. หนังสือมอบอำนาจให้ทำการแทน (จากวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน)
	6. บันทึกแจ้งความ (กรณี ท.ว.ช. 2 / ท.ว.ช. 3 สูญหาย)
	7. ข้อบังคับ หรือข้อตกลงร่วมกันของสมาชิก
	8. แผนประกอบกิจการ
	9. ผลการดำเนินงาน
	10. แบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน